

1950-1960 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE SOL İDEOLOJİNİN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ SECURITIZATION OF THE LEFT IDEOLOGY AND MOVEMENTS IN TURKEY BETWEEN 1950 AND 1960

ELİFNUR KILIÇ*
EROL KALKAN**

ÖZ

Soğuk Savaş döneminde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) askeri, ekonomik ve siyasi alandaki mücadeleleri aynı zamanda komünizm ve kapitalizmin/liberalizmin de rekabeti olmuştur. Her iki ideolojinin temsilcileri kendi blokunu güçlendirme ve genişletme stratejisini Biz ve Diğerleri kavramı ve tehdit algılayışı üzerine inşa etmiştir. Bu sebeple her iki bloğun savunucuları, karşıt ideolojiyi kendi bloklarının varlığına yönelik bir tehdit olarak göstererek güvenlikleştirmiştir. Dönemin liderleri, söylemleriyle karşıt ideolojinin ve grubun güvenlikleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Türkiye'nin Batı Blokunda yer alması, iç siyasette sol ideolojinin güvenlikleştirilmesini de beraberinde getirmiştir. Soğuk Savaşın şiddetlendiği 1950-1960 yılları Demokrat Parti'nin (DP) sol ideolojinin güvenlikleştirmesine ivme kazandırdığı bir dönem olarak dikkat çekmiştir. Bu çalışmada DP döneminde sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin, söylem ve edimsel boyutuyla analizi amaçlanmıştır. Dönemin meclis tutanakları ve ikincil veri kaynakları taranarak çalışmaya konu olan dönemdeki toplumsal ve siyasal olgu ve olayların güvenlikleştirilmesi söylem boyutundan incelenmiştir. Güvenlikleştirmenin edimsel boyutu bakımından ise bu dönemde alınan olağanüstü tedbirler analiz edilmiştir. Bu çalışmada Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen Güvenlikleştirme kavramından faydalanılmıştır. Veri toplama, işleme ve analiz sürecinde nitel araştırma yönteminin vaka çalışması ve belge analiz teknikleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, Güvenlikleştirme, Komünizm, McCarthycilik, Soğuk Savaş Dönemi,

ABSTRACT

During the Cold War period, the struggle between the United States of America (USA) and the Union of Soviet Socialist Republics (USSR) in the military, economic and political fields was also the competition of communism and capitalism/liberalism. The countries in both communist and capitalist blocs used to regard each other as a threat to the existence of their ideology and state. The representatives of both blocs built their strategy of strengthening and expanding their bloc on the concept of "we and others" and the threat perception was risen from the other bloc. The defenders of both blocs, therefore, securitized the opposing ideology by presenting it as a threat to the existence of their own bloc. The leaders of the period played an important role in the securitization of the opposing ideology and group with their discourse. During this period, Turkey, as being in the Western Bloc, had also securitized the left ideology and movements in its domestic politics. During the 1950s and 1960s, the most intense years of the Cold War, Democratic Party (DP) also accelerated the securitization of left ideology and movements. This study aims to analyze the discursive and actual dimensions of the securitization process of left ideology and movements in Turkey during the DP era. By examining the parliamentary minutes and secondary data of the period, the securitization of social and political facts and events in the period subject to the study were examined from the discursive dimension. In terms of the operant dimension of securitization, the extraordinary measures taken by DP to diminish the left ideology and movements were analyzed. This study utilizes the concept of Securitization developed by the Copenhagen School. Case study, academic journals, and documentary analysis technics of the qualitative method are employed to collect, process, and analyze the data.

Keywords: Cold War Era, Communism, Democratic Party, McCarthyism, Securitization

* Uluslararası İlişkiler Bölümü YL Mezunlu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, elifnur.kilicc@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5349-7290.

** Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, erolkalkan@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2846-4088.

Extended Abstract

The Cold War period is a bipolar world order under the leadership of the USA and the USSR in which, capitalism was the ideology of the Western Bloc with the leadership of the USA and the ideology of the Eastern Bloc was communism under the leadership of the USSR. The competition and struggle between the blocks were one of the main reasons for many conflicts in the world during the Cold War period. Although the USA and the USSR did not directly engage in a conventional war in that period, the hostility and anxiety between the blocks were too high. The risk of conflict was at the highest level throughout the period. The countries in both blocs considered the countries in the other bloc as their enemies along with their ideology. Considering the causality provided by the period and the threat perception risen from the USSR, communism emerged as an ideology to be avoided for Turkey. Turkey joined the Western Bloc and chose the USA as an ally. Turkey considered communism and the countries in the Eastern Bloc as one of the main threats to its territorial unity and political system. Turkey, therefore, securitized the leftist ideology as a threat to the existence of the state. It transferred the leftist ideology and movements out of normal politics and securitized them. It, hence, employed extraordinary measures to diminish the leftist ideology and movements in the country.

In this regard, this study aims to investigate the discursive and operational dimensions of the securitization process of the left ideology and movements in Turkey during the DP era. How the left ideology and movements were securitized and how the ruling party tried to overcome the communist threat were analyzed by employing the securitization approach. The parliamentary minutes and secondary data of the DP era were examined to display the discursive dimension of securitization. The parliamentary minutes and the speeches of the ruling party (DP) deputies of the period were analyzed by employing documentary analysis technic. On the other hand, the extraordinary measures taken by DP to prevent the left ideology and movements were analyzed to display the operational dimension of securitization. In this respect, the amendments to articles 141 and 142, the case of Nazım Hikmet, the closure of Village Institutes and Community Centers, and Turkey's deployment of troops to Korea, and the events of September 6/7 were examined. The findings of the study reveal that, first, the ruling party securitized left ideology and movements throughout the speeches of its deputies at the Parliament. The members of DP described and displayed the communism and left movements as the main threat to the existence of Turkey's territorial unity and political system in many of their speeches at the Parliament. Second, the speeches of the members of Parliament clearly display that the main reasons behind the securitization of left ideology and movements were the DP's perception of threat rising from the USSR and the bipolar world order of the cold war era. As being in the Western Bloc, Turkey needed to stand against the Eastern Bloc and its ideology, namely communism. Accordingly, third, DP transferred the leftist ideology and movements out of the normal politics and securitized them. As suggested by securitization theory, fourth, DP, therefore, employed the extraordinary measures to diminish the leftist ideology and movements. In this regard, many people were imprisoned, the Community Centers and Village Institutes were closed. The imprisonment of people and the closure of Village Institutes and Community Centers are obvious indications of the operational dimension of the securitization in Turkey during the period subject to study. As a result, fifth, discursive and operational dimensions of securitization coexist in Turkey's implementation of coping with the left ideologies and movements during the period subject to this study. As detailed in the study, many concrete examples of the discursive and operational dimensions of securitization of the left ideology and movement took place during the DP era.

Giriş

İki kutuplu dünya düzeninin hâkim olduğu Soğuk Savaş yıllarında Türkiye, kuzey komşusu SSCB'den güvenliğine yönelik bir takım haklı gerekçelerle ve dönemin ülkeler üzerinde yarattığı gerginliğin de etkisiyle ciddi tehditler algılamıştır. Bu sebeple de yalnızlık politikası gütmeyi doğru bulmamış, SSCB'ye karşı ABD'yi kendisi için bir müttefik olarak görmüştür. Türkiye, ABD ve SSCB arasında yaşanan Soğuk Savaş dönemi bloklaşmasında, ABD yanlısı bir dış politika izleyerek kendini Batı Blokunda konumlandırırken aslında kendine yalnızca müttefikler seçmemiş aynı zamanda ideoloji de seçmiştir. Nitekim SSCB ile ABD arasında yaşanan Soğuk Savaş dönemi çatışma ve gerilimlerin tümünde bu devletler yalnızca isimleriyle anılmamış aynı zamanda ideolojileriyle de anılmışlardır. Tüm bu çatışma ve gerginliklerde basitçe Batı Bloku liberalizm/kapitalizmle tanımlanırken Doğu Bloku komünizmle tanımlanmıştır.

Sosyal Bilimler literatüründe birçok disiplinin dikkatle incelediği Soğuk Savaş dönemi, birçok araştırmacı tarafından farklı perspektiflerden irdelenmiştir. Benzer şekilde Türkiye iç siyasetinde yaşanan bazı gelişmeler

uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi literatüründe üzerine düşünülüp araştırılmış konulardır; ancak bu çalışmada Soğuk Savaş döneminde meydana gelen gelişmelerin sağladığı nedensellik, güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde ve ideolojinin güvenlikleştirilmesi kapsamında söz konusu iç siyasi gelişmelerin literatürde bulunmayan yeni bir perspektifle incelenmesi amaçlanmıştır. Türkiye'nin Batı Blokunda yer almasıyla dönem liderlerinin sol ideolojiyi kendileri ve Türkiye'nin varlığına yönelik nasıl bir tehdit olarak algılayıp güvenlikleştirdikleri tartışılmıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada DP döneminde sol ideoloji ve hareketlerin güvenlikleştirilmesinin söylem ve edimsel boyutu incelenmiştir. Öncelikle çalışmanın kavramsal arka planını oluşturan güvenlikleştirme yaklaşımı açıklanmaya çalışılmış ardından komünizmin güvenlikleştirilmesini mümkün kılan Soğuk Savaş döneminin tarihsel süreci irdelenmiştir. Çalışmanın devamında Türkiye'de, iç siyasette Soğuk Savaş döneminin ideolojik boyutunun yansımalarıyla sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin gerekçeleri izah edilmeye çalışılmıştır. Menderes Dönemi'nde komünizmin güvenlikleştirilmesine dair hem söylemsel hem de edimsel boyut irdelenerek komünizm gerekçesiyle meclis gündemine gelen 141 ve 142. maddeler, Nazım Hikmet'in affı, Köy Enstitülerinin ve Halkevlerinin kapatılması, Kore Savaşına Türkiye'nin asker göndermesi ve 6/7 Eylül olaylarında sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin rolü analiz edilerek 1950-1960 arasındaki DP dönemi incelenmiştir.

Güvenlikleştirme Yaklaşımı

Tanımlanması ve kavramsallaştırılması her zaman çeşitli disiplinleri meşgul eden *güvenlik* kavramı genel ve en temel anlamıyla tehlikenin yokluğu olarak tanımlanabilir. Fakat burada kavramın doğasını tartışmalı hale getiren neye/kime yönelik tehlikenin yokluğu sorunsalı olmuştur. Nitekim tam olarak bu noktada tarihsel süreçte farklılaşmalar meydana gelmiş ve kavramın içeriği genişleyip değişmiştir. Realist anlayışların güvenlikten anladıkları ve temel argüman olarak ortaya koydukları; uluslararası sistemdeki temel aktör olan devletin güvenliğiyle bireyin güvenliğini başlangıç noktası gören yaklaşımların varlığından da bahsetmek mümkündür. Diğer taraftan güvenliğin uluslararası boyutu da akademik tartışmalarda yerini almıştır. Bu açıdan bakıldığında tartışmalı doğasıyla güvenlik kavramı siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler disiplinleri için her zaman dikkatleri cezbetmeyi başarmış önemli tartışmasız bir kavram olarak değerlendirilebilir.

Geleneksel yaklaşımlar (realizm, liberalizm, inşaacılık) çerçevesinde devletin güvenliğine yönelik tanımlar beraberinde güç kavramını tartışma nesnesi haline getirmektedir. Bu bağlamda ilk akla gelen anlamıyla –dar anlamıyla- güvenlik, güç kullanımı ve askeri konularla ilişkilendirilebilir. Bu kapsamda devletler realist perspektifin de savunduğu üzere, tehditlere karşı koyabilmek amacıyla askeri yeterliliklerini geliştirmek durumunda olan aktörlerdir ve güvenlik ancak bu yolla mümkün olacaktır.¹ Elbette ki güvenlik kavramını bu bağlamın tam anlamıyla dışında tutmak mümkün değildir fakat değişen dünya dinamikleri ve güvenlik algısıyla son zamanlarda geleneksel güvenlik anlayışının eleştirilmesiyle bağlamın genişlediğini savunmak yerinde olacaktır.² Kopenhag Okulu yazarları güvenlik kavramının askeri boyutuna ekledikleri yeni dört kategoriyle güvenlik kavramının dar tanımını genişletmiş ve derinleştirmiştir.³ Güvenliğin beş genel kategorisi askeri güvenliğin yanında, çevresel, ekonomik, siyasal, toplumsal güvenlik olarak Kopenhag Okulu yazarlarınca (Barry Buzan, Ole Wæver) tanımlanmıştır.⁴

Tarihsel sürece bakarak bu yeni kategorilerin meydana gelmesi anlamlandırılabilir. Nitekim II. Dünya Savaşı'nın ardından yaşanan Soğuk Savaş dönemiyle birlikte biçim ve anlamında bir takım yenilikler görülen güvenlik kavramı, gerek iç politikada gerekse dış politikada devletlerin gündemindeki eski konumunu yitirmeden yeni tartışmaların konusu olmuştur. Soğuk Savaş döneminin başlamasıyla birlikte kutuplaşan yeni dünya düzeni ve iki kutup arasında yaşanan nükleer silahlanma yarışı bir yandan güvenlik kavramının önemini ve güvenlik sağlamak adına geleneksel anlamda silahlanmanın önemini artırırken diğer taraftan çehresini de değiştirmeye başlamıştır. Soğuk Savaş dönemi ve sonrası yavaş yavaş ulusal gerekçelerle yapılan konvansiyonel sıcak çatışmaların terk edildiği fakat ideolojik karşılaşmaların görüldüğü dönemler yaşanmaya başladıkça güvenlik artık bilinen anlamların dışına çıkmaya başlamıştır.⁵ İdeolojiler taraflar için birer tehlike olarak görülmeye başlamıştır. Nükleer silahlanma yarışı dikkate alındığında, güvenlik kavramını yalnızca devletlerin güvenliği

¹ John Baylis, "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı", *Uluslararası İlişkiler*, 5/18 (2008), 73.

² John Baylis, "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı", 73.

³ Ralf Emmers, "Güvenlikleştirme", *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, Der. Alan Colins, Çev. Nasuh Uslu, İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, 2017: 131-144.

⁴ Emmers, "Güvenlikleştirme", 131-144.

⁵ Emmers, "Güvenlikleştirme", 131-144.

olarak değerlendirmek yetersiz bir sınırlandırma olacaktır. İki kutup arasında yaşanan bu yarışın sebep olacağı bir nükleer felaket yalnızca bahse konu olan devletleri ilgilendirmeyecek, tüm insanlığın güvenliği tehdit edilmiş olacaktır. Bu sebeple, devletler güvenlik söz konusu olduğunda artık sadece kendi güç ve askeri kabiliyetini artırmayı değil diğer aktörlerin de girişimlerini hesaplamak zorunda kalmış – Küba Füze Krizinde olduğu gibidolayısıyla dar anlamda devlet güvenliği yerine artık insanlığın güvenliği mesele haline gelmiştir.

Soğuk Savaş öncesinde ve esnasında realist yazarların uluslararası sistemdeki temel aktör olarak tanımladığı devletlerin güvenliklerini, güç ve güç dengesi çerçevesinde oluşturdukları tanımların ideolojik bir çehreye bürünmesi ve devlet dışı aktörlerin güvenlik kapsamında oynadıkları rolün de hesaba katılmasıyla kavram yeni bir kuramsallaşma sürecine ihtiyaç duymuştur. Çünkü artık güvenlik kavramı kapsamında tartışılan savaş, düşman ve barış kavramları yeni anlamlar edinmiştir. Savaş kavramı bilinen konvansiyonel savaşların dışına çıkmış, yeni bir savaş ihtimali (nükleer savaş) ve yeni alanlar (ekonomik, çevresel, siyasi ve toplumsal) tartışılır hale gelmiştir. Düşman kavramı ekonomik, siyasi yahut askeri çıkarların çatıştığı klasik anlayışla beraber ideolojik çatışmalarla da (komünist-kapitalist gibi) anılır hale gelmiştir.⁶ Barış kavramı ise savaşın olmaması olarak tanımındaki *savaş* kavramının genişleyip derinleşmesiyle tartışılmalı kavramsal varlığını yeni bir kapsamda sürdürmüştür. Diğer taraftan, uluslararası güvenlik çalışmaları artık yalnızca devletlerin güvenliğiyle değil aynı zamanda bireylerin güvenliğiyle de ilgilenmeye başlamıştır. Özellikle Soğuk Savaş döneminin bitişinde blokların dağılmasıyla gündeme gelen yeni güvenlik sorunları (etnik çatışmalar gibi) ve 11 Eylül saldırılarının beraberinde getirdiği yeni sorunlar ile (uluslararası terörizm gibi) güvenlik yalnızca devletin güvenliği olarak algılanmaktan çıkarken askeri olmayan olay ve olguların da bir güvenlik sorununa sebebiyet verebileceği düşünölmeye başlanmıştır.

Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında yaşanan yeni güvenlik problemlerinin etkisiyle güvenlik kavramının yeni çehresi literatürde güvenlik çalışmalarının da çeşitlenmesi ve yenilenmesine, yeni teorilerin, varsayımların tartışılmasında sebep olmuştur. Bu çalışmanın teorik arka planını ve çerçevesini oluşturan güvenlikleştirme yaklaşımı bu yeni yaklaşımlardan biri olarak görölmektedir. Kopenhag Okulu yazarları tarafından realist güvenlik yaklaşımının bir eleştirisi olarak geliştirilen güvenlikleştirme yaklaşımı, temelde herhangi kamusal olmayan bir olgu, olay veya sorunun (referans nesnelere) önce siyasallaştırılması ardından da güvenlikleştirilmesini ifade eder. Güvenlikleştirme yaklaşımı, geçmişte ve günümüzde direkt devletin varlığına yönelik bir tehdit oluşturmayan durum, olay veya sorunların güvenlikleştirme edimini yerine getirenler (güvenlikleştirici aktörler) tarafından güvenlik konusu haline getirilmesi ve güvenlikleştirme sürecinin açıklanmasını sağlayarak uluslararası güvenlik çalışmaları literatürüne katkıda bulunmuştur.⁷

Bu yaklaşıma göre herhangi bir durum veya olay siyasi alanın dışında kamuoyunu ilgilendiren, devlet aygıtının dikkatini çeken bir durumda değilken yani siyasetin konusu değilken; siyasallaştırıldığında, siyasi alana dâhil edildiğinde artık kamusal bir sorun haline gelir ve beklenen dikkati cezbeder.⁸ Sorun, güvenlikleştirici aktörler tarafından artık hem devlet aygıtını hem de kamuoyunu ilgilendirir hale getirilmiş olur. Bir sonraki aşama ise; sorunun siyasal alandan, güvenlik alanı kapsamına dâhil edilmesi olacaktır. Siyasallaştırılmanın ardından gelen bu güvenlikleştirme aşamasında sorun, devlet aygıtının müdahale edebileceği duruma gelmiş olacaktır çünkü sorun güvenlikleştirildiğinde artık devlet aygıtının varlığına yönelik bir tehdit haline gelmiş olacak böylelikle bu tehdide yönelik olağanüstü önlem ve çözümler gerekli ve meşru hale gelecektir.⁹ Diğer taraftan bahsi geçen sürecin tam tersi yönde işlediği güvenlik dışılaştırma (güvensizlikleştirme) süreci de güvenlikleştirme yaklaşımının anlaşılması açısından dikkate değer bir unsur olarak görölmektedir. Temelde, güvenlikleştirme sürecinde siyasal olmayan siyasallaştırılıp daha sonra da güvensizleştirilirken güvenlik dışılaştırmada; hâlihazırda siyasallaşmış ve güvenlikleştirilmiş olanın artık güvenlikle bağlantısı olmadığına kamuoyunun ikna edilmesi güvenlik dışılaştırma olarak nitelendirilir.¹⁰ Bu bağlamda güvenlik dışılaştırma tehdidin ortadan

⁶ Emmers, "Güvenlikleştirme", 132.

⁷ Emmers, "Güvenlikleştirme", 132; Nebi Miş, "Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (2014), 138.

⁸ Kristian Åtland ve Kristin Ven Bruusgaard, "When Security Speech Acts Misfire: Russia and the 'Elektron' Incident", *Security Dialogue*, 40/3 (2009), 336.

⁹ Miş, "Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi", 384.

¹⁰ Miş, "Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi", 349.

kalkmasıyla var oluşa yönelik bir tehdit olmadığı düşünüldüğünde veya aktörlerin belirli durum veya olayları kasıtlı olarak güvenlik kavramı dâhilinde açıklamaktan kaçınmalarıyla gerçekleşir.¹¹

Sosyal inşacı gelenekten gelen güvenlikleştirme yaklaşımına göre; güvenlikleştirmeyi yapan güvenlikleştirici aktörler siyasallaşmış olgu veya olayları söylem-edim aracılığıyla güvenlikleştirirler.¹² Söylem-edim aracılığıyla devletin varoluşuna yönelik güvenlik tehditleri inşa edilir ve inşa edilen bu tehditlere karşı alınacak olağanüstü güvenlik tedbirleri meşrulaştırılır.¹³ Bahse konu olan söylem-edim, olay veya olguların varoluşuna *dili(söylemi)* kullanarak bir tehdidin varlığına ikna durumudur.¹⁴ Bu ikna ile edimler için haklı gerekçenin temeli oluşturulmuş olmaktadır dolayısıyla hedef kitle alınacak tedbirler konusunda güvenlikleştirici aktörle aynı kanıyı paylaşacaktır ve bu tedbirleri olağanüstü görmeyip yapılması gereken/normal olarak görecektir. Belirtmek gerekir ki başarılı bir güvenlikleştirmenin yapılabilmesi için meselelerin olağanüstü tedbirler gerektirdiğine hedef kitleyi ikna etmek anahtar rol oynamaktadır. Aksi takdirde güvenlikleştirme başarılı olmayacaktır ve ikna edilmesi beklenen kitle bu tedbirleri meşru görmeyecektir.

Güvenlikleştirme eyleminin başarısı söz konusu olduğunda, yönetim sistemine göre bir ayrıma gitmenin mümkün olduğu söylenebilir. Ralf Emmers'in çalışmasında¹⁵, demokratik devletlerde seçimle iktidara gelen hükümetlerin seçim meşruiyetiyle birlikte eylemlerine dolayısıyla eğer güvenlikleştirme eylemi yapacaklarsa ona da hedef kitlenin güven duyduğunu, bu sebeple başarılı olma ihtimalini artırdığını söylemek mümkünken aynı zamanda bu devletlerde iknanın rolünün büyük olduğunun da altı çizilmektedir. Diğer taraftan demokratik olmayan toplumlarda başarılı bir güvenlikleştirme eylemi yapılırken hedef kitleyi genel halk kitlesi değil de çoğunlukla yalnızca ordu ve siyasi elitler oluşturmakta böylece hedef kitle daralmakta ve ikna süreci kolaylaşmaktadır. O halde bu noktaya kadar güvenlikleştirme yaklaşımının iki sacayağının öneminin altı çizilebilir: Söylem-edimler yardımıyla referans nesnelere yönelik güvenlikleştirilmesi ve hedef kitlenin ikna edilmesi. Başarılı bir güvenlikleştirmenin gerçekleşebilmesi için bu iki sacayağının varlığı hayati önem arz etmektedir.

Daha önce de bahsedildiği üzere Kopenhag Okulu yazarlarının güvenlikleştirme yaklaşımında ortaya koydukları askeri sektörle birlikte yeni sektörler (kategoriler) –siyasi, çevresel, toplumsal, ekonomik- güvenlik tehditlerinin kapsamını genişletmiştir. Buna göre; askeri sektör klasik anlamda devletin dışarıdan maruz kalacağı tehditlerle birlikte devletlerin kendi içerisinde yaşayabileceği ayrılıkçı tehditler, siyasi sektör yönetimle ilgili ideolojik ve diplomatik tehditler, çevresel sektör doğal felaketler ve insanlığın sebep olduğu çevre sorunları gibi tehditler, ekonomik sektör ticarete yönelik tehditlerle üretim ve tüketimdeki sorunların sebep olduğu tehditler, toplumsal sektör ise dışarıdan alınan göçlere bağlı olarak oluşabilecek toplumsal, demografik, dile ve kültüre yönelik tehditler gibi daha önce tanımlanmamış yeni tehditleri içermekte ve hemen hemen her şeyin bir güvenlik tehdidi olabileceğini ve güvenlikleştirilebileceğini ortaya koymaktadır.¹⁶

Soğuk Savaş Dönemi, McCarthyizm ve Komünizmin Güvenlikleştirilmesi

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından iki kutuplu dünya düzeninin beraberinde getirdiği Soğuk Savaş dönemi, iki başat aktör –ABD ve SSCB- ile birlikte bu iki aktörün savunduğu küresel iki ideolojinin çatışmasına da ev sahipliği yapıyordu; kapitalizm ve komünizm. Soğuk Savaş döneminin sebep olduğu bu ideolojik ayrışma ABD ve SSCB arasında yaşanan gerilimlerle birlikte uluslararası sistemde devletleri iki kutup arasında paylaşıyordu. ABD kapitalizmin savunucusu olarak kutuplaşmanın bir tarafını oluştururken SSCB komünizmin savunucusu olarak kutuplaşmanın diğer tarafını oluşturuyordu. Bu kutuplaşmada ABD veya SSCB yanında yer almak istemeyen, bu iki kutuptan herhangi birine dâhil olmak istemeyen veya herhangi birinden hariç tutulmak istemeyen devletler ise kendini bu iki kutuptan soyutlayarak bir *Bağlantısızlar Hareketi (1961)* oluşturdu. İki başat gücün; birbirlerinin toprakları üzerinde bir sıcak çatışmaya sebebiyet vermediği fakat bloklar arası ciddi gerilimler ve çatışmalara neden olduğu bu dönem, bloklar içerisinde yerini alan devletlerin kendilerini ideolojik olarak o blokun ideolojisiyle tanımladığı bir dönemdir. Yaşanan çatışmalar ve gerilimler klasik düşman algısının ötesinde

¹¹ Atland ve Bruusgaard, "When Security Speech Acts Misfire: Russia and the 'Elektron' Incident". 3.

¹² Başar Baysal ve Çağla Lüleci, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", *Güvenlik Stratejileri*, 11/22 (2015), 63.

¹³ Başar Baysal ve Çağla Lüleci, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", 63.

¹⁴ Kadir Zora, "Güvenlikleştirme: Hukuksal Meşruiyetten Sosyal Meşruiyete Evrilme ve Kopenhag Okulu", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23/2 (2015), 119.

¹⁵ Emmers, "Güvenlikleştirme", 134.

¹⁶ Sinem Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri", *Uluslararası İlişkiler*, 8/30 (2011), 59.

düşmanın edindiği ideolojinin onu düşman yaptığı ve tam bu noktada güvenikleştirme yaklaşımının da analizini ve açıklamasını yaptığı sosyal inşacılıkla yeni bir güvenlik tehdidi olarak *ideoloji* ortaya çıkmaktadır.

İdeolojilerin güvenikleştirilmesi başta ABD ve SSCB olmak üzere tüm blok ülkelerinde görülmekteydi. ABD öncülüğünde Batı Bloku komünizmi tehdit olarak öne sürüp bu ideolojiyle savaşılmaması gerektiğini iddia ederken SSCB öncülüğünde Doğu Bloku da kapitalizmi bir tehdit olarak gösteriyor ve ona karşı savaşılmaması gerektiğini iddia ediyordu. ABD safındaki Batı Bloku için tehdit komünizmin yayılması ve egemenliği; SSCB yanlısı Doğu Bloku için de tehdit kapitalist ideolojinin yayılması ve komünizmden uzaklaşmasıydı. Her iki blok için de bir diğerinin yayılıp genişlemesi asıl tehditken iki başat güç bu tehdidi ideolojilerle açıklayarak ideolojileri güvenikleştirmekteydi.

Sol ideolojinin –sol ideolojiden kast edilen komünizmdir- güvenikleştirilmesinin Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarında görev yapan ABD Başkanı Harry S. Truman'ın söylemleriyle gerçekleştiğini iddia etmek yanlış olmayacaktır.¹⁷ Truman kendinden önceki ABD başkanlarından daha cüretkâr biçimde SSCB ve SSCB'nin eylemlerini "*komünistler tarafından yönetilen binlerce silahlı adamın terör eylemleri*"¹⁸, "*totaliter rejimler*"¹⁹ ve özgür halkları "*boyun eğdirme teşebbüslerinde*"²⁰ yer alan "*silahlı azınlık*"²¹ olarak tanımlamıştır.²² Truman'ın söyleminde boyun eğdirme teşebbüsü, komünist ideolojinin ve SSCB'nin eylemleriyle özdeşleşmiş durumda ve SSCB'nin agresif faaliyetlerinin temelinde bu ideolojinin varlığına işaret etmektedir. Terör eylemlerini yapan silahlı adamların komünizmle yönetilmesinin ifade edilmesi, tam olarak bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Diğer taraftan, realistler tarafından vurgulanan güç yarışı bu noktada ideolojilerin yarışı şeklinde söylemlerle lanse edilerek güç yarışının sebep olduğu tehditler ve düşmanlar, ideolojilerin sebep olduğu tehditler şeklinde algılanmıştır. Soğuk Savaş dönemi boyunca Batı Bloku için tehdit olarak gösterilen Doğu Blokunun tehdit olma sebebi bizzatıhi sahip olduğu ideoloji olarak gösterilmiştir. Nitekim Başkan Truman'ın Türkiye ve Yunanistan için ilan ettiği Truman Doktrini'nin amacı da komünizm tehdidi altında bulunan bu ülkelerin, bu tehdiye karşı koyabilmeleri için ABD'den yardım almasını sağlamaktır. Truman'ın konuşmalarından da anlaşılacağı üzere güvenikleştirici aktör olarak ABD, devletlerin varoluşuna bir tehdit olarak komünizmi göstererek direkt düşmanın SSCB değil de ideolojisiyle, *komünist SSCB* olarak tanımlanmaktadır. Böylece hedef kitle olan Batı Blokunu, komünist SSCB'nin bir güvenlik tehdidi olduğu noktasında ikna etmiştir. İdeolojilerin çatıştığı bu ortamda benzer bir güvenikleştirme de Doğu Blokunda kapitalizmin güvenikleştirilmesi şeklinde cereyan etmiştir.

Bu doğrultuda ABD'nin komünist ideolojiyi güvenikleştirmesinin yansımaları ülke içerisinde de McCarthycilik olarak anılan eylemlerle uygulama alanı bulmuştur.²³ McCarthycilik, ABD'de Soğuk Savaş döneminin bir yansıması olarak öncelikle ülke içerisindeki siyaseti ve ideolojik durumu komünizmden uzak tutmayı hedeflemiş daha sonra bu hedef aşırılaştırılarak komünizm başarılı bir şekilde güvenikleştirilmiştir. Adını Senatör Joseph Raymond McCarthy'nin 1950'lerde ülke içerisindeki birtakım politikacılara, gazetecilere, bilim insanlarına ve hatta ünlülere yönelik yaptığı komünizm suçlamalarından ve bu suçlamaların sonuçları itibarıyla ülke içerisinde görülen ideolojik ayrışmalardan alan McCarthycilik, birçok Amerikalının hapsedilmesine, birçoğunun işlerini kaybetmesine ve birçoğunun da komünist olarak toplum içerisinde damgalanmasına sebep olmuştur.²⁴

Bu bağlamda güvenikleştirmenin söylem-edim boyutu ABD'de McCarthycilik olarak kendini göstermiş; Senatör Joseph Raymond McCarthy tarafından sarf edilen antikomünist ifadeler; komünizme hizmet ettiği iddia edilen kişilerin iltisakı hiçbir zaman kanıtlanamamasına rağmen tutuklanmalarına sebep olmuştur. "Cadı avı" olarak da adından söz ettiren bu tutuklamaların, sol ideolojinin güvenikleştirilmesinin edimsel boyutu olarak ABD'deki net yansıması, Truman Doktrini ve Marshall yardımlarıyla Türkiye ile derinleşmeye başlayan ilişkiler neticesinde

¹⁷ Denise M. Bostdorff, "Harry S. Truman, 'Special Message To The Congress on Greece and Turkey: The Truman Doctrine' (12 MARCH 1947)", *Voices of Democracy*, 4, (2009), 1-22; Adam J. Berinsky ve Gabriel S.Lenz, "Red Scare? Revisiting Joe McCarthy's Influence on 1950's Elections", *Public Opinion Quarterly*, 78/2 (2014), 369-391.

¹⁸ Bostdorff, "Harry S. Truman", 12.

¹⁹ Bostdorff, "Harry S. Truman", 12.

²⁰ Bostdorff, "Harry S. Truman", 12.

²¹ Bostdorff, "Harry S. Truman", 12.

²² Bostdorff, "Harry S. Truman", 12.

²³ Altuğ Günar, "Amerika Birleşik Devletleri'nde McCharty Dönemi ve Dış Politika Üzerinde Etkileri", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (2014), 63.

²⁴ Adam J. Berinsky ve Gabriel S. Lenz, "Red Scare? Revisiting Joe McCarthy's Influence on 1950's Elections", *Public Opinion Quarterly*, 78/2 (2014), 370.

Türkiye'de de model alınmıştır.²⁵ ABD'de dönemin birçok aydınının tutuklanmasına sebep olan McCarthycilik Türkiye'de de benzer şekilde tezahür etmiştir. 1948 yılında Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nden Behice Boran, Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes, Mediha Berkes gibi akademisyenlerin komünist olmaları gerekçesiyle tasfiyeleri, ABD'deki McCarthycilik ile benzerlik göstermektedir.²⁶ Benzer şekilde 1951 yılında İstanbul'dan Marsilya'ya gitmek üzere olan Sevim Tarı'nın tevkif edilmesiyle başlayan Türkiye Komünist Partisi'ne (TKP) yönelik gerçekleştirilen tevkifatla TKP'nin Merkez Komitesi üyeleri olan; Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Zeki Baştımar, Reşat Fuat Baraner, Mehmet Bozer, Halil Yalçınkaya ve Mihri Belli gibi isimlerin ardı ardına tutuklanmalarıyla başlayıp devam eden sorgulamalar ve tutuklamalar bahsi geçen cadı avına bir diğer örnek olarak görülmektedir.²⁷

Taraflar arasında karşılıklı olarak dönemin liderleri tarafından güvenlikleştirilen ideolojiler, bu ideolojilerin attığı tehdidin önlenmesi adına taraflar arasında gerçekleşen çatışma ve gerilimlerin de sebebini oluşturmaktaydı. Güvenlikleştirme yaklaşımının da vurguladığı üzere artık ideolojiler silahlı çatışmaların zeminini oluşturabilir hale gelmiştir. Soğuk Savaş dönemi yaşanan gerilimlerin temelinde bu ideolojik çatışma her zaman hissedilmiştir. Bu duruma en belirgin örneklerden birini ise bu dönemde yaşanan ve Türkiye'nin de taraflar arasında yer aldığı Kore Savaşı oluşturmaktadır. Detaylarına ilerleyen satırlarda değinilecek olan Kore Savaşı'nın yanında Soğuk Savaş dönemi boyunca yaşanan birçok gerilimi ideolojinin güvenlikleştirilmesi kapsamında değerlendirmek mümkündür.

İlk olarak Berlin Ablukası ideolojik kutuplaşmanın bir örneği olarak değerlendirilebilir.²⁸ Berlin Ablukası sonucunda bölünen Almanya'nın sınırları iki ideolojinin sınırları olarak görülmektedir: Batı Almanya'da üç Batılı devletin –ABD, İngiltere, Fransa- oluşturduğu Federal Almanya Cumhuriyeti, Doğu'da SSCB'nin oluşturduğu Demokratik Almanya Cumhuriyeti. Dört devletin ve iki ideolojinin böldüğü Berlin, krizin giderek derinleşmesi ve büyümesi sebebiyle fiilen de Berlin Duvarı ile birbirinden ayrılmıştır. Almanya, Soğuk Savaş döneminin ideolojik ayrışmasının en dikkat çekici örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Doğu Berlin komünist yönetimi ve ekonomik problemleriyle bilinirken Batı Berlin o dönemde ABD'nin sağladığı Marshall yardımıyla ekonomik olarak giderek Doğu Berlin'den koparak kalkınmış yüksek refaha sahip kapitalist yönetimi ile tanımlanmış ve neticede Almanya iki yönetimin sahip olduğu iki ideolojiyle net bir şekilde bölünmüştür.²⁹ Berlin Sorunu iki ideolojinin güvenlikleştirilmesinin tarihsel zeminini hazırlayan, ideolojilerin ve dolayısıyla kutupların birbirinden keskin sınırlarla ayrılmasını gösteren belirgin örneklerden biridir. Berlin Sorunu Batılı devletler ve SSCB'nin tutumlarıyla gerçekleşirken; savundukları ideolojiler bazında bir yönetimin inşa edilmesiyle ikiye bölünmüş bir Almanya, ideolojik kutuplaşmanın da altını çiziyor ve ideolojinin ön plana çıkmasına zemin hazırlıyordu. Nitekim bu temelde düşünüldüğünde ideolojinin güvenlikleştirilmesi her iki taraf için de aslında tarihsel sürecin getirdiği tarihsel bir netice olarak gözükmektedir.

Türkiye'nin de asker göndererek taraf olduğu Kore Savaşı'na bakıldığında ise; bu savaş ideoloji bağlamında Berlin Sorunuyla benzerliği ile göze çarpmaktadır. Kore Savaşı, Soğuk Savaş dönemi ideolojik kutuplaşmasının bir diğer çarpıcı örneği olarak dikkat çeker. İkinci Dünya Savaşı sırasında Japonya'nın işgali altında bulunan Kore, Japonya'ya ABD'nin atom bombası atması ile mağlup olmuştu ve 38. paralel referans çizgisi olarak düşünülerek paralelin kuzey kısmı SSCB tarafından işgal edilirken, güney kısmı ise ABD tarafından egemenlik altına alınmış böylece etnik köken olarak tek bir millet olan Kore, Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye ayrılmıştır.³⁰ Kore'nin bu durumu Soğuk Savaş dönemi dinamikleri açısından değerlendirildiğinde tıpkı Berlin Buhranı'nda olduğu gibi yönetsel dolayısıyla da ideolojik bölünmenin ilgi çekici bir sonucu olarak ideolojilerin karşı karşıya gelmesidir. Kuzey ve Güney Kore topraklarında aslında gerçekleşen iki başat gücün, ABD ve SSCB'nin karşı karşıya gelmesiyle, bu aktörlerin egemenlikleri altına aldıkları topraklardaki yönetim şekillerinin Kore vatandaşlarını kendi içerisinde ikiye böldüğü görülmektedir: Kapitalist Güney, Komünist Kuzey. Bu iki devletin işgal ettikleri Kore toprakları üzerinde sınır ihlalleri nedeniyle giriştikleri savaş literatürde Kore Savaşı olarak

²⁵ Altuğ Günar, "Amerika Birleşik Devletleri'nde McCharty Dönemi ve Dış Politika Üzerinde Etkileri", 63.

²⁶ Cangül Örnek, *1950'li Yıllarda ABD ile Buluşma: Anti-komünizm, Modernleşmecilik ve Maneviyatçılık*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, 45-46.

²⁷ Aclan Sayılğan, *Türkiye'de Sol Hareketler*, İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 5. Baskı, 2009, 248.

²⁸ Şükrü S. Gürel, "Berlin Sorunu (1944-1972)", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 32/1 (1977), 207-223.

²⁹ Şükrü S. Gürel, "Berlin Sorunu (1944-1972)", 209-211.

³⁰ Gökhan Durak, "Türk ve Dünya Basınında Kore Savaşı ve Türkiye", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8/36 (2015), 324.

adlandırılmaktadır. Bu bağlamda Kore Savaşı, ideolojinin güvenlikleştirilmesi açısından ideolojik kutuplaşmayı derinleştiren bir savaştır.

Bu çalışmanın kapsamı dışında bir tarihte yaşanan Küba Füze Krizi Türkiye'nin dolaylı olarak dâhil olduğu ideolojik kutuplaşmanın önemli bir örneğini teşkil etmektedir.³¹ ABD'nin Türkiye'ye, SSCB'nin ise Küba'ya yerleştirdiği füzeler sebebiyle iki bloku karşı karşıya getiren bu kriz aynı zamanda rekabetin ve ideolojik çatışmanın nükleer tehditler seviyesine gelebildiğini de gözler önüne sermiştir.³² Soğuk Savaş döneminde gerilimin en uç noktası olarak görülen bu kriz, ideolojinin güvenlikleştirilmesinin sonucunda ülkelerin doğrudan bir nükleer tehdidi göze alabildiklerinin açık göstergesidir. İdeoloji bağlamında bloklaşmanın ve güvenlikleştirmenin yoğun yaşandığı bu dönemde Türkiye, komünist komşusu SSCB'den algıladığı tehdit nedeniyle kapitalist ABD tarafından topraklarına nükleer füzelerin yerleştirilmesine müsaade ederken aynı şekilde benzer stratejik mantıkla komünist Küba da yine SSCB'nin topraklarına füze yerleştirmesine müsaade etmiştir. İdeolojilerin bu derece ciddi tehditler söz konusu olduğunda dahi yönlendirici etkisini güçlendirerek sürdürmesi, ideolojinin güvenlikleştirilmesinin ne derece işlevsel olabileceğini göstermektedir.

Türkiye'de Soğuk Savaş Döneminin Yansımaları ve Menderes Hükûmeti Döneminde Sol İdeolojinin Güvenlikleştirilmesi

İkinci Dünya Savaşı'na girmemek için büyük uğraşlar veren Türkiye için Soğuk Savaş döneminde dış politikada yalnızlık uygun bir dış politika tercihi olarak görülmemiştir. Nitekim iki kutuplu dünya düzeni Soğuk Savaş dönemi boyunca yalnızca üç seçenek sunmaktaydı. Birinci seçenek ABD ile birlikte kapitalizm safında yer almak, ikinci seçenek SSCB ile komünizm safında yer almak ve son seçenek ise Bağlantısızlar Hareketi kapsamında iki bloktan da uzak durmaktır. Bu noktada Türkiye'nin çıkarları ve dış politika dinamikleri Türkiye'yi ABD safına itmekteydi. Bu çıkar ve dinamikleri şu şekilde detaylandırmak mümkündür: İlk olarak Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün hedef gösterdiği muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkma hedefi dâhilinde dış politikasında Batı'yı muasır medeniyetler olarak konumlandırmıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sonucunda ekonomileri sarsılan Avrupa ülkeleri ve Türkiye'ye Truman Doktrini ve Marshall yardımlarıyla gelen ABD desteği Türkiye için ABD safını ekonomik gerekçelerle de tercih edilir kılmıştır. Nitekim ABD'nin bu desteği sağlamaktaki amacı Yunanistan ve Türkiye'yi SSCB'ye dolayısıyla da komünizme teslim etmemektir; ABD, Soğuk Savaş döneminin yaşandığı bu dönemde komünizmin karşısında durmayı bu doktrin aracılığıyla sağlamayı amaçlamaktaydı.³³ Benzer şekilde Türkiye'de mevcut bulunan CHP iktidarı için Truman yardımı; SSCB'den algılanan tehdidi savuşturmak, dış politikadaki yalnızlıktan kurtulmak, ekonomik kalkınma ve askeriyede modernizasyonun desteklenmesi şeklindeki beklentilerin karşılanması anlamına geliyordu.³⁴ Dolayısıyla, Truman Doktrinini sağladığı ABD - Türkiye yakınlaşmasını, SSCB komünizminin Türkiye'de güvenlikleştirilmesini kolaylaştıran ve başlatan gelişme olarak değerlendirmek mümkündür.

Türkiye'nin kuzey komşusu olarak SSCB'den algılanan tehdit ve geçmişteki problemleri Türk-Rus ilişkileri Türkiye'yi kendine Batı Bloku içinde yer aramaya itmiştir. SSCB'nin 1945 - 1946 nota krizinde Boğazlar konusunda isteklerini dile getirmesi ve bu isteklerdeki ısrarcı tutumu, Soğuk Savaş döneminde SSCB'nin Türkiye'nin yalnızlığından faydalanıp Boğazlar konusundaki isteklerinin yanı sıra toprak taleplerinde de bulunması Türkiye'nin bir anlamda ABD'nin yanına itilmesi olarak da değerlendirilebilir.³⁵ Bu durumu Millet Partisi Kırşehir vekili Osman Bölükbaşı'nın meclisteki ifadelerinde de açıkça anlaşılmaktadır:

"Bugün dünya yüzünde iki cephe vardır. Biri, hür milletler cephesi, birisi de ismini tasrih edelim, Sovyet Rusya'nın başında bulunduğu komünist cephesi, hürriyet düşmanları cephesi. Binaenaleyh Türk milletini tehdit eden kuvvet nedir? Sovyet Rusya'dır, başka bir şey değil arkadaşlar, Sovyet Rusya'ya karşı hürriyeti koruyacak yegâne kuvvet olarak da Amerika'yı görmekteyiz. Amerika'yı içine almayacak bir anlaşmanın Türk milletinin emniyetini sağlayacağına asla kani değilim."³⁶

Bu bağlamda Türkiye'nin SSCB'den algıladığı tehdidin Boğazlar ve toprak istekleri kadar ileri boyutlara gitmesi; bir taraftan Türkiye'yi ABD Blokuna ve onun ideolojisine yakınlaştırırken diğer taraftan Türkiye iç siyasetinde

³¹ Bahadır Ekmen, "Zorlayıcı Diplomasi Bağlamında Küba Füze Krizi'nin Analizi", *Journal of Diplomatic Research*, 3/1 (2021), 92.

³² Bahadır Ekmen, "Zorlayıcı Diplomasi Bağlamında Küba Füze Krizi'nin Analizi", *Journal of Diplomatic Research*, 3/1 (2021), 92.

³³ Günar, "Amerika Birleşik Devletleri'nde McCharty Dönemi", 70.

³⁴ Levent Kalyon, "Truman Doktrini Üzerine Bir Analiz", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11 (2010), 13.

³⁵ Bülent Akkaya, "Türkiye'nin NATO Üyeliği ve Kore Savaşı", *Akademik Bakış Dergisi*, 28 (2012), 4.

³⁶ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 6, Toplantı: 1, (02.04.1951), 109.

SSCB'nin temsil ettiği ideolojinin –komünizmin- güvenlikleştirilmesinde kolaylaştırıcı rol oynamış gözükmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin Truman Doktrini ile CHP iktidarı döneminde başladığını, ilerleyen süreçte yani DP iktidarında ise ivme kazandığını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Nitekim Bölükbaşı'nın ifadelerinde Sovyetlerin başında olduğu komünist cephesinin hürriyet düşmanları cephesi olarak zikredilmesi komünizmin bağımsızlığa yönelik bir tehdit olarak ifade edilmesidir. Komünizm burada bir ideoloji değil alenen bağımsızlığa dolayısıyla da devletin varlığına bir tehdit olarak algılanmaktadır

Türkiye, yukarıda bahsedilen Soğuk Savaş çatışma örneklerinden de anlaşılacağı üzere gerek Kore'ye asker göndermesi ve ardından dönemin ideolojik ve siyasi kutuplaşmasının askeri bütünleşme boyutu olan Batı Blokunun iradesi olarak adlandırılabilir NATO üyeliği olsun gerekse daha sonraları yaşanacak Küba Füze Krizi olsun; dönemin çatışmalarında Batı Blokunda sadık bir şekilde varlık göstermiştir. Türkiye aslında, Kore'ye asker gönderdikten hemen sonra NATO üyeliğiyle öncelikle komünizmden algıladığı tehdit için önlem almaya çalışmaktaydı. Bu, Manisa vekili Hikmet Bayur'un; *"Bize bir saldırı olursa, yani komünist dünyası bize bir saldırırsa bu, onun genel savaşı göze alması demektir. Yani komünist dünyası bizimle baş başa kalmaz. Çünkü NATO'ya bağlıyız."* şeklindeki ifadelerinde de açıkça görülmektedir.³⁷ Diğer taraftan, Kore'ye gönderilen askerler mecliste tartışıldığında Kore'ye asker gönderilmesinin savaş boyunca sürüp sürmeyeceğini soran Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'na Milli Savunma Vekili Kenan Yılmaz'ın cevabıyla savaş sonuna kadar asker gönderileceği ifade edilirken ardından kendisinin: *"Bu ordunun masrafını sırtına almış olan milletin gayreti kendi etrafını çember altına almış olan komünist tehlikesinden vatani kurtarmak maksadına matuftur ve bundan başka hiçbir şey değildir"*³⁸ Sözleriyle Türkiye'nin Kore'de savaşırken aslında komünizme açtığı savaş ifade edilmektedir.

Diğer taraftan, DP Hükümetinin Kore'ye asker gönderme kararının, Türk Barışseverler Derneği tarafından; bu savaşın ABD'nin çıkar savaşı olması ve emperyalist amaçlar taşıması gerekçesiyle eleştirilmesi, derneğin Türk halkını bilgilendirme görevi üstlenerek TBMM Başkanlığına gönderilen bir telgrafla bu kararı protesto etmesi ve ardından ilgili bildirilerin dağıtılmasıyla birlikte dernek üyelerinin tutuklanması³⁹ Türkiye'de McCartyçiliğin model alınmasına bir çeşit örnek olarak da gösterilebilir. Türkiye'nin Batı'nın sadık bir müttefiki olarak dış politika yürüttüğü böyle bir dönemde Türk Barışseverler Derneği üyelerinin tutuklanması; iç politikada ABD'ye yönelik eleştiride dahi bulunulduğunda eleştiri yapanların *Moskofçuluk* yapmakla dolayısıyla Rus ajanı, anarşist, dinsiz olmak anlamına gelen komünistlikle suçlanması ve bir olağanüstü tedbir örneği olarak tutuklanmaları; komünizmin güvenlikleştirilmesinin edimsel boyutunun bir örneğini teşkil etmektedir⁴⁰. Nitekim mecliste din derslerinin durumunun tartışıldığı 1950 yılı 9. Dönem toplantısında DP Burdur vekili Mehmet Özbey'in; *"Allah korkusu olmayan bir insan komünist olabilir"*⁴¹ şeklindeki sözlerinden komünizmin dinsizlikle açıkça ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla komünizmle mücadele etmek için din, DP Hükümeti tarafından bir araç olarak görülebilmektedir. Dönemin önemli yayınlarında görülen komünizmin dinsizlikle özdeşleştirilmesinin sebebi ise laikliğin devlet yönetiminde etkin kılınmaya çalışılmasıyla toplumda oluşan sosyolojik/manevi boşluğun komünizm gibi aşırı sol ideolojiyle doldurulması endişesinden kaynaklanmaktadır.⁴²

Soğuk Savaş döneminin devletler nezdinde hissettirdiği tedirginlik ve güvensizlik Türkiye için SSCB'den ve komünizmden algılanmış dolayısıyla girilen ittifaklarda Türkiye kendini Batı Blokunda, ABD ve kapitalizmin yanında bulmuştu. Bu tutumun yansımalarını Hariciye Vekâletinin bütçesi mecliste tartışılırken Hariciye vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun sarf ettiği şu sözlerinde de anlaşılmaktadır: *"Bugün içinde bulunduğumuz dünya şartları ve beynelmilel komünist emperyalizminin gün geçtikçe azalacağı yerde, bilâkis artan emelleri ve bunun bütün sulhsever dünyayı tehdit eden mahiyeti öyle bir vaziyet hâsıl etmiştir ki artık milletlerin kendilerini yalnız başlarına müdafaa etme imkânı hemen hemen münselib olmuştur."*⁴³

³⁷ T.B.M.M Zabıt Ceridesi, Devre: 10, Cilt: 8, İçtima: 2, (16.12.1955), 320.

³⁸ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 25, Toplantı: 4 (16.11.1953), 442.

³⁹ Pınar Kahya, "Soğuk Savaş Dönemi Türkiye Düşünce Hayatında Türk Barışseverler Cemiyeti: "Niçin Sovyetler Birliği'nin Dostu?", *Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresi*, Ankara, 2017, 248-250.

⁴⁰ Örnek, *1950'li Yıllarda ABD ile Buluşma*, 48.

⁴¹ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt:2, Toplantı: 1, (13.11.1950), 65.

⁴² Ertuğrul Meşe, *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, 57.

⁴³ T.B.M.M Zabıt Ceridesi, Devre: 11, İçtima: 1, Cilt: 2 (25.02.1958), 606.

Dış politikasında kendini Batı Blokunda tanımlayan ve Doğu Blokundan algıladığı tehdit itibariyle bu durumun nedensel alt yapısını oluşturan Soğuk Savaş dönemi çatışmalarının Türkiye'nin iç siyasetindeki yansıması; sol ideolojinin güvenlikleştirilmesi olarak nitelendirilebilir. Nitekim Türkiye Batı Blokunda yer alırken bir taraftan da Doğu Bloku ideolojisi olarak komünizmin –sol ideolojinin- Türkiye içerisinde yayılması bir tehdit olarak görülmüş ve engellenmek istenmiş, bu bağlamda sol ideoloji taraftarı insanlar mahkûm edilmiştir. Soğuk Savaş döneminin ideolojileri kutuplaştırması ve bunun Türkiye'nin iç politikası üzerindeki etkisi Demokrat Partinin iktidara geldiği yıllarda ise günden güne artmıştır.

Menderes Dönemi Sol İdeolojinin Güvenlikleştirilmesinin Söylem-Edimsel Boyutu

Güvenlikleştirme yaklaşımının vurguladığı söylem-edim yönteminden yola çıktığımızda; dönemin vekillerinin söylemlerinde komünizmin devletin varlığına bir tehdit olarak görüldüğü ve bu şekilde de yansıtıldığı birçok başka ifadeye de rastlanabilir. Örneğin Bulgaristan'da yaşayan Türklerin durumunun tartışıldığı meclis gündeminde Tekirdağ DP Vekili Zeki Erataman; burada yaşayan 700-800 bin Türk'ün yalnızca iki seçeneğinin olduğunu; oradaki mevcut komünist yönetimi kabul etmeleri durumunda karın tokluğuna yaşayacakları aksi halde ölüme mahkûm edileceklerini ifade etmiştir.⁴⁴ Diğer taraftan bu insanların hayatlarını devam ettirmek için Komünist Parti'ye kaydolmak zorunda kalacaklarını vurgulamıştır. Dolayısıyla bu insanların ya ölüme ya da komünizme mahkûm olmamaları için Türkiye'ye getirilmeleri gerektiğini ve meselenin *milli* bir mesele olduğunu ifade etmiştir.⁴⁵ Erataman'ın ifadelerinden de anlaşılacağı üzere komünizmle yönetilmek açlık içerisinde yaşamak suretiyle bir felaket olarak görülmüş ve bu yönetimin Türkler tarafından kabul edilmesinin bir milli mesele olduğu açıklanarak Bulgaristan'da yaşayan Türklerin yönetimi kabul etmesinin kendileri için bir felaket olduğu ve onların böyle bir felaketten kurtarılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu cümlelerden anlaşılmaktadır ki mesele yalnızca SSCB'den algılanan tehdit değil artık ideolojiden yani komünizmden algılanan tehdittir. Nitekim Bulgaristan'daki komünist yönetimle yaşamak durumunda kalan Türklerin durumu mecliste tartışılırken vekilin komünizmden rahatsızlığını açıkça ifade ettiği görülmektedir

Komünizmin devletin varlığına ve bağımsızlığına bir tehlike olarak nitelendirilmesi, mecliste Türk Ceza Kanunu'nda bazı maddelerin değiştirilmesinin ve komünizme karşı yapılandırılmasının görüşülmesine de neden olmuştur. Bu konuda yapılan gizli oturumda hükûmet adına konuşan Askerî Yargıç Şevki Mutlugil; *"Komünizm dünyayı istila faaliyetindedir. Beşeriyetin legal ve lojik manadaki hak ve hürriyetleri tehdit altındadır. Vatandaş olarak fertlerin hürriyetleri, hatta milletlerin hürriyet ve istiklalleri şimdiye kadar dünya tarihinde görülmemiş bir tehdidin altındadır"*⁴⁶ şeklindeki ifadeleriyle komünizm açıkça devletin varlığına ve bağımsızlığına yönelik bir tehdit olarak ortaya konulmuş ve

"Bugün bu memlekette hiç kimse, artık ve sadece bir fikir ve prensip meselesi olarak komünizme taraftar olduğunu veyahut da sadece bir idealizm ile müsavatchılık aşkıyla kaldığını; memleketimizi, hatta bütün dünyayı, tehdit eden mütearrız kuvvetle alakası ve irtibatı olmadığını iddia etmesi mümkün değildir. Hal böyle olunca, komünizmin bugün hürriyet ve masuniyetlerimizi ve millet olarak istiklalimizi çok yakından tehdit eden büyük bir tehlikenin ta kendisi olduğunu kabul etmek ve aramızda teşkilatlanmaya çalışan bu yolun bedbaht yolcularını birer vatan haini olarak görmek mecburiyetindeyiz"⁴⁷

şeklinde sürdürdüğü ifadeleriyle komünizmin bağımsızlığa yönelik bir tehdit olarak görüldüğünün altı çizilmiş ve komünistler vatan haini ilan edilmiştir. Güvenlikleştirmenin açık bir örneği olarak bu söylemde, güvenlikleştirici aktör hükûmet adına yapılan bir söylem olduğu için Demokrat Parti Hükûmeti; referans nesnesi ise devletin egemenliği ve bağımsızlığının tehdit edildiği söylendiği için askeri ve siyasi güvenlidir. Komünizmin yolcuları olarak nitelendirilen sol ideolojiyi takip edenlerin vatan haini ilan edilmesi suretiyle de güvenlikleştirmenin söylemsel olmayan boyutu, olağanüstü tedbirlerin alınması boyutu masaya getirilmiştir. Nitekim hâlihazırda mecliste bu duruma yönelik kararların alınması gerektiği tartışılmakta ve buna yönelik hükûmetin açıklamaları dinlenmektedir.

DP'nin iktidara gelmeden önceki seçim vaatlerinden biri olarak af yasası da meclis gündemini sık sık meşgul eden konulardan biridir. Bahsedilen af yasasına; sol ideoloji sebebiyle mahkûm edilenleri kapsayan 141. ve 142.

⁴⁴ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (28.06.1950), 283.

⁴⁵ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (28.06.1950), 283.

⁴⁶ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 10, Toplantı: 2 (19.11.1951), 7.

⁴⁷ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 10, Toplantı: 2 (19.11.1951), 7.

maddelerin dâhil edilip edilmemesi hususu mecliste uzun uzadıya tartışılmıştır. Bahsi geçen 141. ve 142. maddeler dönemin Adalet Bakanı Halil Özyörük'ün ifadeleriyle şu şekilde açıklanmakta; *"Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının birinci faslında: Devletin arsiulusal şahsiyetine karşı cürümleri ve cezalarını ihtiva eden 125 ilâ 145. maddeleri arasındaki 141 ve 142. maddeler aşırı Solculuk cürmünün sureti tekevvününü ve bunun propagandası ile verilecek cezaları göstermektedir"*.⁴⁸ Bu maddeler; hem af yasasına dahil olup olmaması açısından hem de söz konusu maddelerin direkt komünizmle ilişkilendirilip ilişkilendirilemeyeceği konusunda mecliste uzun soluklu tartışmalara sebep olmuştur.

Dönemin Adalet Komisyonu sözcüsü ve Balıkesir vekili Müfit Erkuyumcu, *"Biliyorsunuz ki, komünizm, içtimai bir felâket ve korkunç bir hastalıktır. Mikrop saçan hastaları tedavisiz bırakmak bunun sirayetine fırsat vermek demek olacaktır ki yüksek heyetinizin bunu tecviz etmeyeceğine kaniim"*⁴⁹ sözleriyle komünizme dair yaptığı benzetmeyle komünizmi bir ideolojinin ötesinde tedavi edilmesi gereken bir hastalık olarak ifade etmiştir. Nitekim konuşmasının devamında da söz konusu maddelerin af yasasına tam anlamıyla dâhil edilemeyeceğini, buna razı olmadığını açıkça ifade etmekte bir beis görmemiştir. Burada vekilin sözleri komünizmi mücadele edilmesi gereken bir tehdit olarak yansıtmaktadır. Kendisi, başka cümlelerinde de benzer şekilde komünizm gerekçesiyle mahkûm olanların yasa kapsamında affi halinde bunun onları özgür bırakarak etki alanlarını genişletmek, onlara bu fırsatı vermek ve tehlikeyi artırmak anlamına geldiğini ifade etmiştir.⁵⁰ CHP Van Vekili İbrahim Arvas da söz konusu af kanunundan komünistlerin istifade etmemeleri gerektiği yönündeki kesinkes fikrini; *"Biz bu canileri affedecek miyiz? Aman Yarabbi! Ben, şahsen söylüyorum, bir tanecik oğlum var, o dahi komünist olsa alimallah bel kemiğini kırarım"* cümleleriyle ifade etmiştir.⁵¹

Diğer taraftan; DP Gümüşhane Vekili Kemal Yörükoğlu komünizmi bir siyasi suç olarak ifade edip maddelerin ucu açık cümleler olmasını sebep göstererek yargılamanın hatalı olabileceğini ve bu sebeple 141 ve 142. maddelerin af kapsamına dâhil edilmesini savunurken hemen öncesinde *"Arkadaşlar, ben, komünistliğin müdafaasını yapacak değilim. Ben Rus istilâsı görmüş bir memleketin çocuğuyum. Rus istilâsının bütün acılarını tatmışımdır. Kanaati ne olursa olsun bütün Şark çocukları katiyen komünist olmaz"*⁵² şeklindeki açıklamasıyla komünizmi savunmadığının da altını çizmek zorunda hissetmiştir. Söz konusu maddelerin tartışılmasında komünizme karşı sert tepkisini ortaya koyan bir başka DP vekili ise Şevket Mocan'dır. Kendisinin *"Ben komünisti siyasi mahkûm telâkki etmiyorum. Komünist hence haini vatandır. Çünkü komünist vatan tanımaz. Dünya onun vatanıdır, komünist olabilmenin birinci şartı vatan ve milliyeti inkârdır buna vatan hainliği denir, hiçbir zaman aflarına iştirak edemeyeceğim"*⁵³ şeklindeki söyleminden de anlaşılacağı üzere komünizm bir ideoloji olarak değerlendirilmemiş komünistler vatan haini olarak adlandırılmak suretiyle bu konuda olağanüstü tedbirlerin alınması gerektiği ve meşruluğu açıkça savunulmuştur.

Öte yandan af kanununa söz konusu maddelerin dâhil edilmesi gerektiğine yönelik görüşler Gümüşhane vekili dışında başka vekiller tarafından da dile getirilmiştir. Dönemin DP Erzurum Vekili Emrullah Nutku; *"Arkadaşlar, hiçbir Af Kanunu yoktur ki, orada siyasi suçlular affedilmemiş olsun. Bütün bugüne kadar bildiğimiz ve gördüğümüz Af kanunlarının esas maksadı evveleminde siyasi suçları affetmek içindir."* cümleleriyle söz konusu maddelerin af kanununa dâhil edilmesini desteklemiştir.⁵⁴ Benzer şekilde DP Seyhan Vekili Remzi Oğuz Arık da ilgili maddelerin af kanuna tabi olması gerektiğini; komünizmin Rusya menşeli bir tehdit olduğunu ve Türkiye'deki gençlerin başta genç oldukları, idealist oldukları bir dönemde oldukları için bu akıma kapıldığını; ancak bu tehdidin asıl kaynağı olan Rusya cezalandırılmadığı halde gençleri hapsedmeyi mantık dışı bulduğunu meclis kürsüsünde ifade etmiştir.⁵⁵

Gümüşhane, Seyhan ve Erzurum DP vekillerinin siyasi suçluların da affedilmesi gerektiğine yönelik yukarıdaki ifadeleri sarf ederken parti içerisindeki kafa karışıklığını da açıkça yansıtmaktadırlar. Sonuç olarak 14 Temmuz 1950'de varılan karara göre; 141. ve 142. maddeler tamamen af kanununa tabi tutulmaz; ancak bu maddeler ve bazı başka maddelerden mahkûm olanlara af kanunu cezanın üçte ikisinin indirimini ve eğer ceza iki yıldan az

⁴⁸ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 3, Toplantı: 1 (20.12.1950), 273.

⁴⁹ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (13.07.1950), 604.

⁵⁰ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (14.07.1950), 694.

⁵¹ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 8, Cilt: 25 (20.03.1950), 621.

⁵² T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (13.07.1950), 604-605.

⁵³ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (13.07.1950), 633.

⁵⁴ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (13.07.1950), 631.

⁵⁵ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (14.07.1950), 693.

kalmışsa affi ön görülür. Böylece 141. ve 142. maddeler kapsamında yargılanıp ceza alan komünistlerin tamamen affedilmesi konusunda bir uzlaşma sağlanamamış, ancak cezada indirim gitmek söz konusu olabilmıştır.

Bahse konu olan kanun ve maddelerin dışında, daha önce de belirtildiği üzere DP iktidarı dönemi McCarthyçiliğin örnek alındığı bir dönemdir. Bu dönemde Türkiye iç siyasetinde görülen Komünizmle Mücadele Derneklerinin, kamuoyunu komünizmin devletin varlığına tehdit oluşturduğuna ve komünistlerin vatan haini olduklarına ikna etmeyi amaçladıkları birtakım etkinlikler görülmüştür. Söz konusu etkinlikler komünizmin güvenleştirilmesinin söylem boyutu olarak değerlendirilebilir. Bu derneklerin Türkiye’de komünizmle mücadelesi 1944 yılında filizlenerek 1970lere kadar sürmüştür. İlk olarak 1944 yılında gerçekleşen milliyetçiliğin mahkeme salonlarına taşındığı siyasi bir dava ve bunun sonucu olarak Hüseyin Nihal Atsız ile Sabahattin Ali arasında yeni bir davaya sebep olan gerginlik, milliyetçi kimselerin devlet kademelerinde hak ettikleri yerlerin solculara verildiği yönündeki algıyı güçlendirmiştir. Aynı dönemde gerçekleşen Boraltan faciası ise milliyetçi kesim tarafından Sovyetlere ve onun ideolojisi olarak görülen komünizme karşı olmak gerektiği konusunda keskin bir algının yaratılmasına sebep olmuştur.⁵⁶

Bu uygulama, gelişme ve tartışmalar komünizmle mücadelenin söylemsel ve edimsel alt yapısını oluşturmaktadır. Milliyetçiliğin yanında kimi İslami yayınlarda yer alan yazılar aracılığıyla komünizm tehlikesinden kurtuluşa dinin önemi vurgulanmak istenmiştir.⁵⁷ 1950 yılından itibaren ilk olarak Zonguldak’ta, daha sonra 1956’da İstanbul ve 1963’te İzmir’de kurulan Komünizmle Mücadele Dernekleri milliyetçiliği komünizmle mücadele aracı olarak görmüştür.⁵⁸ Bu bağlamda söz konusu derneklerin etkinlikleri kapsamında beyannameler yayınlanmış, yeni şubeler açılarak derneklerin etkinlik alanı genişletilmiş, komünizme karşı tenkitte bulunmak için konferanslar, toplantılar ve hatta mitingler düzenlenmiştir.⁵⁹ Nihayetinde Komünizmle mücadele meclise taşındığında da vekillerin de mücadele konusunda ikna olmuş olduklarını Menderes’in mecliste yaptığı: *“Biliyorsunuz muhterem arkadaşlarım, hükümeti ilk kurduğumuz gün komünistlikle mücadele etmek için, bugüne kadar yapılan mücadele kifâyetli olmamıştır, bunu kuvvetlendireceğiz, dedik ve sizler de tasvip buyurdunuz. Yolumuz yanlış olsaydı şüphesiz ki tasvip etmezsiniz. O gün hatırlıyorum, bir tek kişi itiraz etmişti”*⁶⁰ konuşmasından açıkça anlaşılmaktadır. Menderes’in bu sözlerini; *“Biz komünistlik için mevzuatımızın nakâfi olduğunu, daha tesirli mücadele yapmak için hükümler getirmek, kıstaslar koymak, cezaları teşdit etmek lâzım geldiğini söylemiştik. Hakikaten; bunu yaptığımız takdirde, bu sahte kahramanlar, bu kötü niyetli insanlar, yarasalar gibi kendilerini karanlıklarda gizlemek mevkiinde olan insanlar, ortada görünmeyeceklerdir”*⁶¹ şeklinde devam ettirmesinden de anlaşıldığı üzere artık Türkiye iç siyasetinde komünizmin güvenleştirilmesinin edimsel boyutu DP Hükümeti tarafından açıkça gerekli görülmüştür.

Komünistlerin vatan haini olmakla suçlandığı bu dönemde birçok insanın komünist olması gerekçesiyle hapse atıldığı yukarıda belirtilmiştir. Dönemin edebiyatçıları da bu tutumdan nasibini almıştır. Özellikle Nazım Hikmet Ran’ı mahkûm eden maddenin af kanununa dâhil edilip edilmemesi hususunda görüş bildiren vekillerle birlikte Nazım Hikmet mecliste uzunca tartışmalara konu olmuştur. Nazım Hikmet o dönemde askeri isyana teşvik suçundan Türk Ceza Kanununun 94. Maddesi sebebiyle mahkûmken af kanununa dâhil edilmemesi gerektiğini savunan Tokat DP vekili Ahmet Gürkan *“Arkadaşlar mevzu çok mühimdir, mesele Nâzım hikmet meselesi değildir. Mesele Türk Milleti’nin varlığı davasıdır”*⁶² şeklindeki ifadeleriyle Nazım Hikmet vesilesiyle komünizmin Türk Milletinin varlığına bir tehlike olduğunu ifade etmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Şevket Mocan daha önce de bahsedilen tutumunu komünizmin propaganda aracı olarak gördüğü Nazım Hikmet, Sabahattin Ali veya dönemin muhalefet neşriyatı olarak görülen Ulus gazetesi hakkındaki fikirlerini dile getirdiği meclis konuşmasında bunları casus olarak nitelendirmiş ve sert tutumunu;

“Hududu geçerken geberen Sabahattin Ali’ler mekteplerimize kadar sokulmuş, vazife verilmiştir. Nazım Hikmet şiirleri mektep kiraat kitapları haline getirilmiştir. Sanki dört serserinin kafası ezilirse bize ilânı harb edilecekler böyle tâviz verilirse vatana tevcih edilmiş emperyalist emeller

⁵⁶ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (14.07.1950), 708-710; İsmail Köse, “Boraltan Faciası: Türk Kökenli Sovyet Vatandaşı Mültecilerin Sovyetler Birliği’ne İadesi (1945)”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 32/93 (2016), 149-186.

⁵⁷ Meşe, *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, 57

⁵⁸ Meşe, *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, 51-74

⁵⁹ Meşe, *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*, 51-74

⁶⁰ İrfan Neziroğlu ve Tuncer Yılmaz, *Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları (Cumhuriyet Hükümetleri Dönemi) Adnan Menderes*, Ankara: TBMM Basımevi, 2014, 117.

⁶¹ Neziroğlu ve Yılmaz, *Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları*, 117-118.

⁶² T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (13.07.1950), 636.

değişecek. ...Bu neşriyatı (Ulus) kendilerine bir ibret misali olarak gösteriyorum. İki, üç kapak gürültüsüne rağmen ateş gibi milliyetçi olan mücadele arkadaşlarım milletvekilleri mutlaka bünyemize saldıran bu vatansız hainleri vatanın harimi ismetinden temizleyecek kanunu süratle çıkaracaktır"⁶³

sözleriyle ifade etmiştir. Mocan'ın bu ifadelerinden anlaşılacağı üzere; kendisi komünizmle iltisakı olduğunu düşündüğü edebiyatçıları vatan haini ilan etmek suretiyle daha da ileri giderek "kafalarının ezilmesi" ifadesiyle öldürülmelerini meşru görmüş, komünizmin güvenlikleştirilmesiyle gelinen bu noktada bir olağanüstü tedbir olarak bahsi geçen insanların katledilmesi dahi meşrulaştırılmak istenmiştir. Nazım Hikmet'in af kanununun dışında kalması gerektiğini ifade eden Ulaştırma Bakanı Tevfik İleri ise fikrini "Bu mübarek vatana hem ihanet edilsin hem de ihanet edenler affa uğrasın. Vatan ihanetini affettikten sonra bırakalım bütün suçlular çıksınlar"⁶⁴ sözleriyle açıklarken Nazım Hikmetin komünistliğinden ve vatan hainliğinden şüphe etmediğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Nazım Hikmet 94. madde kapsamında yargılandığı için bağışlanmamış yalnızca başka bir maddenin hükmünden yararlanarak cezası indirilmiş ve hâlihazırda hapsedilmiş olduğu sürenin yeterli gelmesi suretiyle kendisi hapisten çıkmıştır. Fakat Mocan'ın ifadelerinden de anlaşılacağı üzere sonunun Sabahattin Ali gibi olması, yani öldürülmesi endişesiyle ülkeden kaçmıştır.⁶⁵ Bugün hâlâ bazı kesimlerce Nazım Hikmet'in komünist, vatan haini olarak anıldığı düşünülürse sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin halk nezdinde de belirli oranda başarıya ulaştığı görülmektedir.

Dönemin güvenlikleştirilen bir başka unsuru olan Halkevleri, resmi olarak 1932 yılında CHP Hükûmeti döneminde kurulmuştur. Halkevleri temelde halkı yapılan inkılâplar konusunda bilinçlendirmeyi, eğitmeyi, yeni bir rejim olan cumhuriyeti halka tanıtmayı, benimsetmeyi ve devlet ile halk arasında köprü kurmayı amaçlamıştır. Fakat DP dönemine gelindiğinde Köy Enstitüleriyle aynı kadere mahkûm olarak kapatılmışlardır. Kuruluşunun dahi Sovyetler Birliğiyle ilişkilendirildiği Halkevlerinin, Sovyet Rusya'nın Halkçılık (Narodnik) hareketlerinin bir ürünü olan Rusya'da köylünün bilinçlendirilmesine yönelik kurulan Halkevlerinin (Narodni dom) Türkiye'de örnek alınarak kurulduğu iddia edilmiştir.⁶⁶ Nitekim komünizmle ilişkilendirilen Halkevleri CHP Hükûmeti döneminde de komünizme teslim edilmemeleri adına birtakım kısıtlamalara maruz bırakılmıştır. 1938 yılında Halkevleri kütüphanelerinden kaldırılması istenen, yasaklanan kitaplar bu tedbirlerden biridir. Yasaklanan 19 eserin yazarları komünist olarak bilinen Hikmet Kıvılcımlı, Nazım Hikmet ve gazeteci Sabiha Sertel ve Zeki Sertel'dir.⁶⁷

Halkevlerinin faaliyetleri ve mali varlığı sık sık CHP ve DP arasındaki tartışmaların nesnesi olur. Bu tartışmaların arasında Halkevlerinin CHP'nin bir organı gibi faaliyet göstermesi de bulunmaktadır. Bu eleştirilerin temelini ise CHP ile Halkevlerinin yakınlığı oluşturmaktaydı. Bu yakınlık, CHP'li il başkanlarının aynı zamanda Halkevlerinin yönetiminde yer almasından kaynaklanmaktaydı.⁶⁸ CHP ile Halkevlerinin yakınlığı Halkevlerine yapılan mali yardımların kesilmesine de gerekçe gösterilmiştir⁶⁹ ve Halkevlerinin mal varlığı, Halkevleri kapatıldıktan sonra yeniden açılan Türk Ocakları'na ve hazineye aktarılmıştır.⁷⁰ Diğer taraftan Halkevlerinin kapatılması bahsi geçen bu nedenlerin yanında DP Hükûmetinin anti-komünist tavrı ve komünizmle mücadelesi sonucu gerçekleşmiştir.⁷¹ Halkevlerinin kapatılması güvenlikleştirme yaklaşımının edim boyutunu göstermesi açısından önemlidir. DP Hükûmeti döneminde sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin söylemsel boyutu; bir olağanüstü önlem olarak nitelendirebileceğimiz Halkevlerinin kapatılması ile edimsel boyutu gerçekleştirilerek tamamlanmıştır. Bu nedenle Halkevlerinin kapatılması başarılı bir diğer güvenlikleştirme örneğidir.

Güvenlikleştirme yaklaşımının edim boyutunu göstermesi açısından bir diğer önemli örnek 1954'te Köy Enstitüleri'nin kapatılmasıdır. "Köyün kalkınması, ülkenin kalkınmasıdır" mottosuyla kurulan Köy Enstitüleri,

⁶³ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 3, Toplantı: 1 (20.12.1950), 274-275.

⁶⁴ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 1 (14.07.1950), 695.

⁶⁵ Emin Özdemir ve Fatih Şendil, "Soğuk Savaş Dönemi Algı ile Gerçek Arasında Bir İmge Olarak Türk Solu; Demokrat Parti'nin Sol Hareketlere Yaklaşımı", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 12/23 (2016), 347.

⁶⁶ Zehra Arslan, "Türk-Rus İlişkileri Ekseninde Türkiye'de İktidarların 'Sol' Algısı (1923-1960)", *Karadeniz Araştırmaları*, 51 (2016), 177.

⁶⁷ Zehra Arslan, "Türk-Rus İlişkileri Ekseninde Türkiye'de İktidarların 'Sol' Algısı (1923-1960)", 177.

⁶⁸ Yavuz Özdemir ve Elif Aktaş, "Halkevleri (1932'den 1951'e)", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 45 (2011), 250.

⁶⁹ Özdemir ve Aktaş, "Halkevleri (1932'den 1951'e)", 260

⁷⁰ Zeki Arıkan, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 6/23 (1999), 279.

⁷¹ Sancaktar, Caner, "Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası'na Marksist Yaklaşım", *Bilge Strateji*, 2/5 (2011), 83.

faaliyetleri boyunca sürekli komünizmle ilişkilendirilmiş ve bu sebeple eleştirilere maruz kalmıştır.⁷² Dönemin DP'li Maarif Bakanı Tefvik İleri'nin Köy Enstitüleri hakkında yaptığı eleştirilerinde; enstitülerde komünizmin getirdiği alt yapıyla Türk örf ve adetlerine, toplumsal yaşayışa aykırı bir sistemin mevcut olduğuna yönelik şu cümleleri dönemin iktidarının enstitülere yaklaşımını ortaya koymaktadır:

“Komünizmin telkin unsurlarından birisi de, aile mefhumunu yıkmak, yok etmektedir. Din mefhumunu yıkmak nasıl gayelerinden biri ise, aile müessesesini yıkmak da diğer gayelerinden biridir. Birtakım genç insanların komünizme inhimaklerini temin etmek için buldukları çare, para yerine serbest cinsi münasebettir. Gençler bununla avlanıyorlar arkadaşlar. Köy Enstitülerinin bir feci manzarası da budur. ...bu müesseselerde 500 erkek çocuğun, yanında hepsi 16, 20, 22 yaşlarında, 60 - 70 kız çocuğu beraber okur, beraber çapa çapalar. Beraber horon oynar. Gece yan yana pavyonlarda yatar. Bu yüzden nice çocuklar düşmüştür. Bu gizli celsede söylenebilir. Nice köy kızları serbest fuhuşa teşvik edilmiştir.”⁷³

Açıklanan bu nedenlere ve vekilin ifadelerine bakıldığında komünizm vurgusu dikkat çekicidir. Üstelik günümüzde eğitimin karma olduğu göz önünde bulundurulduğunda, vekilin dile getirdiği endişelerin gerçekçi olmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan dönemin Soğuk Savaş dönemi olması ve DP yönetiminin komünizme karşı tutumu, sol ideolojinin bu dönemdeki güvenlikleştirilmesi düşünüldüğünde Köy Enstitülerinin bir tehlike olarak addedilip kapatılması olağan gözükmemektedir. Komünizmin güvenlikleştirilmesinin bir başka boyutu olarak nitelendirilebilecek Köy Enstitüleri; tüm bu eleştirilerin neticesinde önce öğretmen okullarına çevrilmiş daha sonra da kapatılmıştır. Referans nesnesi toplumsal yapı, kültür (toplumsal güvenlik) ve ulusal egemenlik (siyasi güvenlik) şeklinde servis edilerek kamuoyu ikna edilmiş ve olağanüstü bir tedbir olarak Köy Enstitüleri nihayetinde kapatılmıştır.

Demokrat Parti dönemi, Kıbrıs'ta Rumlarla Türkler arasında yaşanan çatışmaları da içeren bir dönemdir. Tarihe 6/7 Eylül olayları olarak geçen kitle hareketinin çıkışına neden olanlar o dönemde henüz belirlenememiş olmasına rağmen DP tarafından bu durumun izahı komünizmle ilişkilendirilerek yapılmıştır. Atatürk'ün Selanik'teki evine yapılan planlı ve asılsız olduğu anlaşılan saldırının radyodan ve gazeteden ilanından sonra İstanbul'daki Rumların kendilerine, konut ve iş yerlerine yönelik saldırı ve yağmalamalar gerek polislerin ihmalkârlığı gerekse yağmacıların planlı ve kitlesel hareketi nedeniyle ciddi bir mal kaybı ve 11 kişinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanmıştır.⁷⁴ DP Hükûmetinin böyle planlı bir olayın komünistler tarafından tasarlandığına dair söylemleri, bilinen bazı komünistlerin tutuklanmasına neden olmuşsa da olaylarla bu kimselerin iltisakının olmadığı anlaşılabilir bu insanlar salıverilmiş ve davaları beraatla sonuçlanmıştır.⁷⁵ Nihayetinde hâlihazırda güvenlikleştirilmiş olan sol ideolojinin, illiyet bağı gözetilmeden meydana gelen herhangi bir olayda sebep gösterilebildiği bir dönemde 6/7 Eylül olayları sol ideolojinin güvenlikleştirilmesinin başarılı olamadığı bir örnek olarak görülmektedir. DP Hükûmeti olayların arkasında komünistlerin bulunduğu dair halkı da muhalefeti de ikna edememiştir. Bu yönde yapılan açıklamalar ise güvenlikleştirmenin söylemsel boyutuna bir örnek oluşturmuştur. İlgili tutuklamaların sonlandırılması ve davaların beraatla sonuçlanması güvenlikleştirmenin edimsel boyutunun gerçekleşmediğini göstermektedir. Başarılı bir güvenlikleştirmede hem söylemsel hem de edimsel boyut gözlemlenir. Dolayısıyla 6/7 Eylül olayları bir güvenlikleştirme girişimi olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, DP Hükûmeti döneminde sol ideolojinin güvenlikleştirilmesi, dönemin dinamikleri göz önünde bulundurularak söylemsel ve edimsel boyutuna yönelik örneklerle analiz edilmiştir. Çalışma yürütülürken söylemsel boyutu irdelemek için dönemin meclis tutanaklarından ve ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Edimsel boyut ise alınan olağanüstü tedbirlerin analiziyle açıklanmıştır. Dönemin dış politikasında kendini Batı

⁷² Bu eleştirilerden birkaçı şu şekilde özetlenebilir; ilk olarak Köy Enstitülerinin, öğrencilerinin köy çocukları olması ve bu enstitülerden mezun olan öğrencilerin de yine köylerde görev yapacak şekilde sistematize edilmesi ortaya bir köy-şehir ayrımı çıkardığıdır. Bu uygulamayla Köy Enstitülerinin toplumsal sınıflandırmaya neden olacağı şeklinde eleştirilirler. Sınıflı toplum yapısının komünizmin argümanı olarak Köy Enstitülerinde uygulamaya konulduğu iddia edilir. Diğer taraftan öğrencilerin Köy Enstitülerinde üretime katılması, tarım, temizlik gibi birçok işin birlikte yapılması komünist ideolojinin yansıması olarak görülmüştür. Karma eğitim ve bu eğitim içerisinde kız çocuklarının ceket-pantolon giymesi de komünist modası olarak görülmüş ve dolayısıyla Türk örf ve adetlerine uygun bulunmamıştır. Bir diğer neden olarak enstitülerde okutulan çeviri eserler ve öğretmenlerin konuşmaları komünizm propagandası olarak görülmüştür, Bunlara ek olarak dinin de ihmal edildiği, din derslerinin okutulmaması da kapatılmalarına bir gerekçe olarak ileri sürülmüştür (Bu eleştirilerin detayları için bkz. Necdet Aysal, “Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 35/36 (2005), 277-278).

⁷³ T.B.M.M Tutanak Dergisi, Dönem: 9, Cilt: 10, Toplantı: 2 (19.11.1951), 43.

⁷⁴ Şerif Demir, “Adnan Menderes ve 6/7 Eylül Olayları”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 12 (2012), 44-49.

⁷⁵ Demir, “Adnan Menderes ve 6/7 Eylül Olayları”, 46-50.

Blokunda tanımlayan Türkiye'nin, iç siyasetinde de benzer kutuplaşmalara gittiği gözlemlenmiştir. Çalışmanın temel bulgularından biri olan iç ve dış politikadaki bu kutuplaşmanın sebep olduğu ideolojilerin güvenleştirilmesi, dönemin liderlerinin söylemleriyle derinleşmiştir. Türkiye'nin SSCB'den algıladığı tehdit Doğu Bloku ideolojisi olarak görülen komünizmden de algılanmıştır. Nitekim kutuplar arasında gerçekleşen gerilimler ve çatışmalar ideolojilerle ilişkilendirilerek ideolojiler karşı tarafın varlığına yönelik bir tehdit unsuru olarak atfedilmiştir. Batı Blokunda yer alan Türkiye için komünizm, SSCB'den ayrı olarak da ülkenin bağımsızlığına ve güvenliğine yönelik bir tehdit olarak güvenleştirilmiştir.

Dolayısıyla, Demokrat Parti, 1950-1960 yılları arasında Soğuk Savaş dönemi çatışmalarının yaşandığı bir dönem olarak bu çatışmaların ideolojik boyutunu yansıtan bir iç politika izlemiştir. Kore'ye komünizm ile savaşmak için asker gönderdiğini söyleyen parti vekillerinin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere; dönemin ideolojik çatışmalarında Türkiye Batı Blokunda olmayı seçmiştir. Mecliste Kore'ye gönderilen askerler hakkında konuşulurken komünizmle savaşmak üzere gönderildiğini ifade ederek de Türkiye iç politikada komünizmin karşısında, kapitalizmin yanında durmuştur. Dönemin tarihsel gerekçelerinin SSCB'yle Türkiye'yi karşı karşıya getirmesi Türkiye'nin SSCB kaynaklı addettiği komünizmle de karşı karşıya getirmiştir. Demokrat Parti döneminde komünizm bir ideoloji olarak düşünülmemiş SSCB'den algılanan tehdidin bir yansıması olarak devletin varlığına yönelik bir tehlike olarak görülmüştür. Bu da sol ideolojinin güvenleştirilmesini beraberinde getirmiştir.

Demokrat Parti döneminde mecliste yaşanan af yasası tartışmalarında vekillerin ifadelerinden açıkça anlaşıldığı üzere komünistler vatan haini ilan edilerek olağanüstü tedbirler gerekli kılınmaya çalışılmış bu sebeple komünistlerin af yasasına dâhil edilmemesi gerektiği Şevket Mocan gibi bazı vekillerce ısrarla vurgulanmıştır. Nazım Hikmet bu vatan hainlerinden biri olarak nitelendirilerek af yasası kapsamına dâhil edilmemesi hakkında meclis gündeminde uzun uzadıya konuşmalar yapılmış birçok vekil kendisinin vatan haini olduğundan şüphe duymadığını açıkça ifade etmiştir. Diğer taraftan Demokrat Parti döneminde Halkevlerinin komünizmle mücadele kapsamında kapatılması ve Köy Enstitülerinin de buradaki eğitimin, okutulan eserlerin ve öğretmenlerin komünizmden izler taşıdığı iddia edilmesi suretiyle kapatılması sol ideolojinin Demokrat Parti tarafından güvenleştirilmesinin açık bir örneği ve edim boyutudur. Nitekim her ikisinin kapatılması da bir olağanüstü tedbirdir.

İfade etmek gerekir ki Türkiye'nin hissettiği tehlike o dönemin koşullarında SSCB'den kaynaklanırken, komünizmin, Moskof ideolojisi olarak ele alınıp bir tehdit olarak servis edilmesi dönemin iktidar partisinin bu ideolojiyi güvenleştirdiğini göstermektedir. Özellikle 6/7 Eylül olayları incelendiğinde Demokrat Parti'nin aydınlatamadığı, liderinin ve birkaç vekilinin de yargılanmasına sebep olan bu olaylar yaşandığında direkt komünistler suçlanmış ve tutuklanmıştır. Bir olağanüstü tedbir olarak bu insanlar hapsedilebilmiştir. Fakat bahse konu olan insanların beraat etmeleri ve serbest bırakılmaları göstermiştir ki Demokrat Parti olaylara neden olmayan bu insanları komünist olma gerekçesiyle ve dolayısıyla da sol ideolojinin güvenleştirilmesinin sağladığı araçsallaştırmayla kısa süreli de olsa mahkûm edebilmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki 6/7 Eylül olayları başarısız bir güvenleştirme girişimidir. DP muhalefeti de halkı da olayların arkasında komünistlerin olduğuna ikna edememiştir. Bu sebeple söylemsel boyutun en önemli kıstası olan *toplumun ikna edilmesi* bu olaylarda tam olarak mümkün olmamıştır. Nitekim tutuklananlar salıverilmiş ve davalar beraatle sonuçlanarak güvenleştirmenin edimsel boyutu da zedelenmiştir. O halde, özellikle iktidarların ülke yönetimi sırasında, menfaatleri söz konusu olduğunda kolayca güvenleştirmeye başvurabildiklerini ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak DP dönemi, sol ideolojinin güvenleştirilmesinin birçok somut örneğini barındıran ve sol ideolojinin güvenleştirilmesinin de tırmanışa geçtiği bir dönem olmuştur. Çalışmanın kapsamını oluşturan dönemin DP liderinin ve vekillerinin meclis konuşmaları incelendiğinde, güvenleştirme yaklaşımının söylemsel boyutu olarak komünizmin ülkenin bağımsızlığına ve varlığına yönelik bir tehdit olarak tanımlandığı birçok ifadeye rastlanmaktadır. Benzer şekilde komünistleri *vatan haini* olarak adlandıran ve komünizme karşı savaşılması gerektiğini savunan vekil konuşmaları da söz konusudur. Güvenleştirme yaklaşımının edimsel boyutunu oluşturan olağanüstü tedbirlerin alındığı eylemlere de söz konusu dönemde rastlanmaktadır. Komünist olmakla suçlanan insanların hapse atılması, Köy Enstitülerinin ve Halkevlerinin kapatılması bu çalışmada yer alan örneklerden bazılarıdır.

Yazar Katkı Oranı/Author Contribution Rate	Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır. / The authors contributed equally to this study.
Finansal Destek ve Teşekkür/Grant Support and Acknowledgement	Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir. / The authors declared that this study has received no financial support.
Çıkar Çatışması/Conflict of Interest	Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir. / The authors have no conflict of interest to declare.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

Telif Eserler

Akgül-Açıkmeşe, Sinem. "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri", *Uluslararası İlişkiler*. 8/30 (2011): 43-73.

Akkaya, Bülent. "Türkiye'nin NATO Üyeliği ve Kore Savaşı", *Akademik Bakış Dergisi*. 28 (2012): 1-20.

Arıkan, Zeki. "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 6/23 (1999): 261-280.

Arslan, Zehra. "Türk-Rus İlişkileri Ekseninde Türkiye'de İktidarların 'Sol' Algısı (1923-1960)", *Karadeniz Araştırmaları*. 51 (2016): 171-190.

Atland, Kristian ve Bruusgaard, Kristin Ven. "When Security Speech Acts Misfire: Russia and the 'Elektron' Incident", *Security Dialogue*. 40/3 (2009): 333-353.

Aysal, Necdet. "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. (2005): 267-282.

Baylis, John. "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı", *Uluslararası İlişkiler*. 5/18 (2008): 69-85.

Baysal, Başar ve Lülecı, Çağla. "Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme Teorisi", *Güvenlik Stratejileri*. 11/22 (2015): 61-96.

Berinsky, Adam J. ve Lenz, Gabriel S. "Red Scare? Revisiting Joe McCarthy's Influence on 1950's Elections", *Public Opinion Quarterly*. 78/2 (2014): 369-391.

Bostdorff, Denise M. "Harry S. Truman, 'Special Message to the Congress on Greece and Turkey: The Truman Doctrine' (12 MARCH 1947)", *Voices of Democracy*. 4 (2009): 1-22.

Demir, Şerif. "Adnan Menderes ve 6/7 Eylül Olayları", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*. 12 (2012): 37-63.

Durak, Gökhan. "Türk ve Dünya Basınında Kore Savaşı ve Türkiye", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 8/36 (2015): 323-339.

Ekmen, Bahadır. "Zorlayıcı Diplomasi Bağlamında Küba Füze Krizi'nin Analizi", *Journal of Diplomatic Research*. 3/1 (2021): 91-108.

Emmers, Ralf. "Güvenikleştirme", *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*. Der. Alan Colins. Çev. Nasuh Uslu. İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, 2017: 131-144.

Günar, Altuğ. "Amerika Birleşik Devletleri'nde McCharty Dönemi ve Dış Politika Üzerinde Etkileri", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4 (2014): 62-78.

Gürel, Şükrü S. "Berlin Sorunu (1944-1972)", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 32/1 (1977): 207-229.

Kahya, Pınar. "Soğuk Savaş Dönemi Türkiye Düşünce Hayatında Türk Barışseverler Cemiyeti: "Niçin Sovyetler Birliği'nin Dostu?", *Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresi*. Ankara, (2017): 247-252.

Kalyon, Levent. "Truman Doktrini Üzerine Bir Analiz", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11 (2010): 7-26.

Köse, İsmail. "Boraltan Faciası: Türk Kökenli Sovyet Vatandaşı Mültecilerin Sovyetler Birliği'ne İadesi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 32/93 (2016): 149-186.

Meşe, Ertuğrul. *Türk Siyasal Yaşamında Komünizmle Mücadele Dernekleri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Miş, Nebi. "Güvenlikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenlikleştirilmesi", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (2014): 345-381.

Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer. *Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları (Cumhuriyet Hükümetleri Dönemi) Adnan Menderes*. 4, Ankara: TBMM Basımevi, 2014.

Örnek, Cangül. *1950'li Yıllarda ABD ile Buluşma: Anti-komünizm, Modernleşmecilik ve Maneviyatçılık*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Özdemir, Emin ve Şendil, A. Fatih. "Soğuk Savaş Dönemi Algı ile Gerçek Arasında Bir İmge Olarak Türk Solu; Demokrat Parti'nin Sol Hareketlere Yaklaşımı", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 12, Sayı: 23 (2016), s. 337-368.

Özdemir, Yavuz ve Aktaş, Elif. "Halkevleri (1932'den 1951'e)", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*. 45 (2011): 242-258.

Sancaktar, Caner. "Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası'na Marksist Yaklaşım", *Bilge Strateji*. 2/5 (2011): 23-91.

Sayılgan, Aclan. *Türkiye'de Sol Hareketler*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 5. Baskı, 2009.

Yıldız, Nihal ve Akandere, Osman. "Köy Enstitülerinin İdeolojik Yapısı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 17/35 (2017): 275-316.

Zora, Kadir. "Güvenlikleştirme: Hukuksal Meşruiyetten Sosyal Meşruiyete Evrilme ve Kopenhag Okulu", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 23/2 (2015): 111-126.